

פטרה, העיר האדמדמה

מאי 2009

יומן מסע מאת אפרת נקש ©

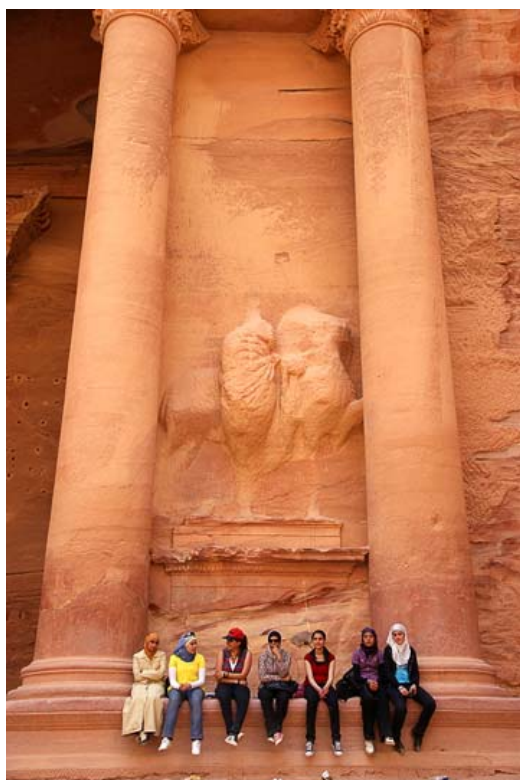
"בטיול מקיף בפטרה אנו מגלים פינות-סתר קסומות, חלקן לא נופל ביופיו מהאתרים המפורסמים והשוטטות ביניהן בבדידות יחסית רק מעצימה את החוויה. רק בטיול מקיף תופשים באמת את העוצמה של המקום." כך כתב לנו [יואל אורן](#) לקראת הטיול, וזה היה בדיוק החלום שלי מאז ביקרתי לראשונה בפטרה בשנת 1996, כאשר ביום אחד ביקרנו עם עוד עשרות תיירים בסיק, בחזנת-פרעון המפורסמת, בתיאטרון ובא-דיר.

פינות סתר קסומות

את הטיול הפעם התחלנו בפטרה הקטנה. בסיק אל באריד ("הנקיק הקר") התרשמנו מציורי קיר עתיקים, לגמנו תה בדואי, והמשכנו הלאה. יואל הוביל אותנו ליציאה מפטרה הקטנה לכיוון דרום מערב בדרך הרפתקנית. גלשנו על גזעו של ערער אדום, וירדנו על גבי כיפות אבן החול הלבנה (תצורת דיסי). לכיפות שיפוע חד, אולם סוליות הנעליים נתפסות היטב באבן החול. ליתר בטחון יואל פרש חבל, וגם נעזרנו ביתדות ברזל שהיו במקום, Via Ferrate של פטרה הקטנה. היינו קבוצה קטנה של עשרה מטיילים עליזים ושמחים, פילסנו דרכינו בערוצים עטורי צמחיה, והדרך היתה נהדרת. שמש אחר הצהרים ליטפה, ובדימומים ביצצו בין ההרים אורותיו של הכפר ואדי מוסא.

בין סלעי אבן החול נפרש עמק מעובד, שבפינותיו בנו הבדואים אוהלים לשמוש התיירים. אל מחנה השטח שלנו, אוהל בדואי באחת הפינות המוסתרות, הגענו בחשיכה מוחלטת.

מספר ערוצי נחלים יורדים אל פטרה, דרכם אפשר להכנס אליה (מצפון מזרח אף סלול כביש כניסה לרכב). בבוקר השני ירדנו לעבר מרכז פטרה בואדי מואיסרה המזרחי. עברנו ליד בריכת מים סכורה, והאמיצים שבינינו רחצו במים הקרים של הבריכה (לא אני). קירות הוואדי האדמדמים השתקפו במימי הבריכה, והאווירה היתה קסומה. כשהמשכנו לרדת, הצבעים הנהדרים של סלעי החול בהקו בהדרגה באור השמש העולה. צפינו במרכז פטרה, וגלשנו לתוכה.

נערות ירדניות למרגלות החזנה (אוצר פרעה)

פטרה היא עיר נבטית קדומה, שכיום גרים בה בדואים, אשר עושים שמוש משני בחלק מהמבנים החצובים. מכיוון שבדואים אינם גרים במערות, הם משתמשים במבנים לאיחסון מספוא, מזון, ועדרי עיזים. מנחשים שחלק מהמבנים המפוארים שימשו את הנבטים לארמונות קבורה.

אפיק הסתה

תמהתי כיצד זה לא נהרסה חזית החזנה החצובה בחול במרוצת השנים? מסתבר שהנבטים סכרו את האפיק של הסיק, וחצבו חיבור בין הסיק לואדי סמוך, ואדי מוּדְלִים, באופן שמי שטפונות המגיעים לערוץ הסיק מוסטים ממנו. שמנו פעמינו אל אותו אפיק הסתה, קניון צר ויפהפה. טיפסנו על גבי סלעים שנשחפו, התרשמנו מתצורות החול בקירות הזקופים, ודרך המעבר החצוב התחברנו לסיק.

הכניסה המזרחית לפטרה שבירדן דרך הסיק עוררה בי התרגשות. הסיק הוא מעוק צר שקירותיו מגיעים לגובה של כמאה מטרים. תיירים רבים פוסעים בדרך

המתפתלת, והכרכרות שועטות בו. פה ושם מצליחה השמש לחדור את המצוקים הזקופים, ויוצרת משחקי אור וצל מרשימים. חלקים אחרים מוארים ע"י אור חוזר רך, שמעשיר את צבעי אבן החול. בקצהו נפער הסיק מול החזנה ("אוצר פרעה"), החזית החצובה לתפארת במצוק אבן החול האדמדמה. ארכיטקטורה מוקפדת של עמודי חזית מסותתים, וביניהם חצובים פסלי ענק.

אחרי דקות ארוכות של בחינת יופיו של הסלע האדמדם המשכנו מערבה, מפלסים דרכינו בין התיירים הרבים. הרהרתי בהבדל בכמות התיירים המבקרים במקום. בביקורי הקודמים ב-1996 וב-1999 היו משמעותית הרבה פחות מבקרים באתר. אמנם כבר ב-1985 אונסקו הכריזה על פטרה כאתר מורשת עולמית, אך אולי בנוסף לעליה בתיירות בעולם בכלל, תרמה גם בחירתה של פטרה לאחד משבעת פלאי תבל החדשים ב-2007. סטטיסטיקות ירדניות משנת 2008 הן של אלפיים מבקרים במוצע ביום.

יואל בראש ואדי מרוואן

חצינו את מרכז פטרה, עברנו דרך רחוב העמודים, ונכנסנו לואדי מוסה. מוחבא בינות צמחי ההרדוף מצאנו מעין, ורחצנו במימיה המרעננים של הבריכה הצלולה. טיפסנו בשביל העולה על גדותיו של ואדי מוסא בין אבן חול לסלעי יסוד. הגענו לא-דיר ("המנזר") היפהפה באיגוף מכיוון מערב. עננים כיסו את השמש, וההליכה היתה נעימה. בעודי יושבת מול החזית המפוארת החצובה בסלע, ביצבצו קרניים אחרונות מבעד לעננים וליטפו את החזית המרשימה של א-דיר. חזרנו למחנה השטח שלנו בדרך לא שגרתית, המקיפה את ההר ממערב, ועוברת דרך ראש ואדי מרוואן.

יורדים ומטפסים שלוש פעמים ביום

ביום השלישי ירדנו שוב לפטרה דרך ערוץ ואדי מואייסרה המערבי, שמתחבר למדרגות המטפסות לא-דיר בואדי קהארובה. טיפסנו כמה מדרגות כדי להתרשם מארמון קבר האריות, וירדנו חזרה למרכז פטרה.

ילדה בדואית מאת-טוגהרה

אחרי שמלאנו את כל בקבוקינו במים, שמנו פעמינו לעבר ג'בל הרון (קבר אהרון). הדרך היתה ארוכה והשמש יקדה. מראש הקבר לא יכולנו לראות היטב את הערבה בגלל ענן אובך עבה שישב עליה. צידו הדרומי של הסלע שעליו נמצא הקבר צבעוני ומפואר. כאן, כמו במקומות רבים בפטרה, אבן החול עטורה בפסים צבעוניים דקיקים ועבים, מתפתלים ויוצרים צורות מורכבות ועשירות. אומנות עדינה של הטבע.

בדרך חזרה הצטרף אלינו דליל (מורה דרך) מכפר את-טוגהרה, אשר הוביל אותנו לפסגת אום ביארה. בשעת אחר הצהרים האירו קרני השמש את חזית קברי המלכים באור נהדר, וכל מרכז פטרה נפרש לפנינו. התרשמנו ממערכת בורות המים שבפסגת ההר, ואתרי פולחן מרשימים.

כשטיפסנו חזרה למחנה השטח בואדי מואייסרה המזרחי כאבו לי הרגלים, כפות רגלי צימחו יבלות ושיפשופים. הגעתי למחנה צולעת, כואבת ודואבת. בלילה לא ישנתי טוב, וכל נגיעה באזור כואב העירה אותי.

ביום הרביעי ירדנו בפעם האחרונה לפטרה, וטיפסנו לאתר הפולחן אל מדבח. התרשמנו מהאובליסקים, אשר נחצבו ע"י גילוח ההר שסביבם, ומייצגים את אלי הנבטים. צפינו לעבר מרכז פטרה, ירדנו במדרגות החצובות בסלע, ושוב עברנו דרך החזית הנהדרת של החזנה. יצאנו מפטרה דרך הסיק המפותל והיפהפה, מתמזגים עם מאות רבות של תיירים.